

NASIENRIGLYNE

EKSAMEN		NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT	
GRAAD	12		
DATUM	JUNIE 2025		
VAK	VERBRUIKERSTUDIES		
VRAESTEL	1		
PUNTETOTAAL	200		
TYDSDUUR (UUR)	3		
AANTAL BLADSYE	21		

SOUTH AFRICAN COMPREHENSIVE ASSESSMENT INSTITUTE
SUID-AFRIKAANSE KOMPREENSIEWE ASSESSERINGSINSTITUUT

FINAAL GOEDGEKEURDE NASIENRIGLYNE

VERGADERINGSDATUM	
UMALUSI-MODERATOR	
HOOFNASIENER	
INTERNE MODERATOR	

AFDELING A: KORT VRAE (al die onderwerpe)

VRAAG 1

1.1						
1.1.1	A	(1)	Onthou maklik	SV p 181	V p 163/164	
1.1.2	B	(1)	Onthou maklik	SV p 181	V p 164	
1.1.3	B	(1)	Onthou maklik	SV p 185	V p 167	
1.1.4	C	(1)	Onthou maklik	SV p 179	V p 162	
1.1.5	C	(1)	Verstaan matig	SV p 193	V p 173/174	
1.1.6	D	(1)	Verstaan maklik	SV p 87	V p 77	
1.1.7	A	(1)	Onthou maklik	SV p 90	V p 75	
1.1.8	D	(1)	Onthou maklik	SV p 89	V p 75/76	
1.1.9	C	(1)	Onthou maklik	SV p 91	V p 77	
1.1.10	B	(1)	Verstaan maklik	SV p 91	V p 76	
1.1.11	C	(1)	Onthou maklik	SV p 51	V p 49	
1.1.12	A	(1)	Verstaan maklik	SV p 59	V p 54	
1.1.13	D	(1)	Verstaan maklik	SV p 147	V p 128	
1.1.14	C	(1)	Verstaan maklik	SV p 144	V p 126	
1.1.15	B	(1)	Verstaan maklik	SV p 146	V p 128	
1.1.16	A	(1)	Verstaan maklik	SV p 30	V p 31	
1.1.17	A	(1)	Onthou maklik	SV p 42	V p 40	
1.1.18	D	(1)	Onthou maklik	SV p 12	V p 8	
1.1.19	B	(1)	Verstaan maklik	SV p 26	V p 25	
1.1.20	A	(1)	Analisering matig	SV p 34	V p 35	(20)

1.2						
1.2.1	Celiac se siekte	(1)	Onthou maklik	SV p 93	V p 80	
1.2.2	Suiwelintoleransie	(1)	Onthou maklik	SV p 93	V p 79	
1.2.3	Hiperglukemie / hoë bloedsuiker	(1)	Onthou maklik	SV p 80	V p 71	
1.2.4	Anemie	(1)	Onthou maklik	SV p 90	V p 76	
1.2.5	Voedselallergie	(1)	Onthou maklik	SV p 92	V p 79	(5)

1.3	A – Loods/begin/ bekendstelling	(1)	Verstaan maklik	SV p 50	V p 50	
	B – Piek/ hoogtepunt	(1)	Verstaan maklik	SV p 50	V p 50	(2)

1.4						
1.4.1	Grys goedere/ Parallele-/ skuilinvoere	(1)	Onthou maklik	SV p 176	V p 158	
1.4.2	“Phishing”/Uitvissing	(1)	Onthou maklik	SV p 177	V p 159	
1.4.3	Kredietkontrak	(1)	Onthou maklik	SV p 170	V p 156	
1.4.4	Vrystellingsklousule	(1)	Onthou maklik	SV p 173	V p 156	
1.4.5	Waarborg	(1)	Onthou maklik	SV p 175	V p 158	(5)

1.5						
1.5.1	C	(1)	Verstaan matig	SV p 146	V p 128	
1.5.2	A	(1)	Verstaan matig	SV p 147	V p 128	
1.5.3	E	(1)	Verstaan matig	SV p 146	V p 127	
1.5.4	F	(1)	Verstaan matig	SV p 146	V p 128	(4)

1.6	A, E, G, H (Enige volgorde)	(4)	Analisering matig	SV p 41	V p 39	(4)
-----	--------------------------------	-----	-------------------	---------	--------	-----

TOTAAL AFDELING A: [40]

AFDELING B

VRAAG 2: DIE VERBRUIKER

2.1

2.1.1 Verduidelik wat 'n huurkontrak is.

- 'n Huurkontrak is 'n ooreenkoms tussen die eienaar✓ van 'n eiendom / 'n verhuurder, wat 'n verbruiker/huurder die gebruik van 'n eiendom bied✓ teen betaling van 'n maandelikse bedrag.✓

OF

- 'n Ooreenkoms tussen 'n eienaar van 'n eiendom✓ en 'n huurder✓ vir die gebruik en bewoning van 'n eiendom✓ teen die betaling van huurgeld.✓
(Enige 3)

Onthou maklik SV p 172 V p 118 (3)

2.1.2 Noem hoeveel werksdae 'n persoon het om 'n langtermynkontrak te kanselleer.

- 20 werksdae✓

Onthou maklik SV p 172 V p 118 (1)

2.1.3 Noem TWEE wette wat verblyfs- en verhuuringsooreenkomste bestuur.

- Die Wet op Huurbehuising✓
- Die Wet op Verbruikersbeskerming✓

Onthou matig SV p 172 V p 118 (2)

2.2 Bepreek die belasting wat by die brandstofprys gevoeg word.

- Die brandstofheffing word by elke liter petrol of diesel wat in Suid-Afrika verkoop word, gevoeg.✓
- 'n Deel van die heffing / 5% is aan die Padongelukfonds betaalbaar.✓
- Dit word deur die regering gereguleer.✓
- Omtrent 30% van die petrolprys is belasting.✓
- Die prys van petrol sluit verskillende soorte belasting in (soos die Padongelukfonds).
(Enige 2)

Onthou matig SV p 182 V p 165 (2)

2.3 Bespreek VIER hoofsaake van waterbesoedeling in Suid-Afrika.

- Onbehandelde riool wat die water met bakterieë besmet. ✓
- Rommel wat in die see gestort word. ✓
- Fabrieke gebruik vars water om afval wat asbes/lood/kwik/nitrate/fosfate/swael/olie/petrochemikalieë ✓ bevat van die fabriek af weg te voer.
- Die dik laag olie van oliestortings/skeepvaart/storting. ✓
- Lekkasies in ondergrondse pype wat petroleum en ander produkte berg veroorsaak ernstige skade aan die omliggende grond en water. ✓
- Mynbou besoedel water met metale/sulfiede/soute. ✓
- Landboukunsmis wat ryk is aan stikstof en fosfor loop van die landerye af en beland in die water. ✓

(Enige 4)

Verstaan matig SV p 197/198 V p 178

(4)

2.4 Verduidelik hoe die afkoeltydperk van toepassing is op direkte bemarkingskontrakte.

- 'n Afkoeltydperk is die hoeveelheid tyd wat die wet vir 'n verbruiker wat 'n kontrak onderteken het, gee om die kontrak te kanselleer. ✓
- Direkte bemarking is wanneer die onderneming 'n verbruiker persoonlik per pos of deur middel van elektroniese kommunikasie nader om goedere of dienste te verskaf. ✓
- Die Wet op Verbruikersbeskerming ✓ gee verbruikers vyf werksdae ✓ om 'n kontrak te kanselleer as hulle produkte deur middel van direkte bemarking aangekoop het. ✓

(Enige 3)

Toepassing matig SV p 173 V p 157

(3)

2.5 Verduidelik waarom elektrisiteit wat deur waterenergie opgewek word nie algemeen in Suid-Afrika is nie

Suid-Afrika is 'n waterarm land / het nie genoeg water nie / het nie baie groot riviere nie ✓ dus is daar nie genoeg water ✓ wat van 'n dam/rivier vloei om genoeg elektrisiteit op te wek nie.

Verstaan matig SV p 191 V p 171

(2)

2.6

2.6.1 Beskryf 'n stokvel.

- 'n Gemeenskapsgebaseerde spaarklub ✓
 - Dit bestaan uit twee of meer lede/groep mense ✓ wat instem om mekaar te ondersteun ten einde 'n spesifieke doel te bereik. ✓
 - Al die lede dra by tot 'n pot geld / algemene fonds / betaal ledegeld. ✓
- (Enige 3)

Onthou maklik SV p 177 V p 161

(3)

2.6.2 Noem DRIE vereistes om te verseker dat die stokvel wettig is.

- Al die lede moet weet hoe die geld belê word.✓
 - Al die lede moet saamstem oor die risiko's wat hulle bereid is om te neem.✓
 - Bydraes word aan 'n gemeenskaplike fonds gemaak.✓
 - Al die lede moet voordeel trek uit die stokvel.✓
 - Lede moet weet wie die geld sal bestuur.✓
 - Gereelde vergaderings moet gehou word.✓
- (Enige 3)

Onthou maklik SV p 178 V p 162

(3)

2.6.3 Verduidelik hoe die StokFella-toepassing voordelig sal wees om 'n suksesvolle stokvel te verseker.

- Die administrasie van die stokvel word beheer✓ – dit verminder die risiko van wanbestuur en moontlike verlies.✓
 - Lede word herinner aan hoeveel en wanneer hulle moet betaal.✓
 - Lede sal weet hoe die geld belê is✓ en sal die stokvel se finansies met die toepassing kan volg.✓
 - Gereelde vergaderings word verseker – lede word herinner aan die vergaderings / wie gasheer sal wees / datumveranderings.✓
- (Enige 4)

Toepassing matig SV p 177/178 V p 161/162 Teks

(4)

2.7 Noem VYF dienste waarvoor munisipaliteite verantwoordelik is wat nie duidelik is op die plakkaat nie.

- Munisipale paaie ✓
 - Stormwaterdreinerings ✓
 - Straatbeligting ✓
 - Munisipale parke en ontspanningsgeriewe ✓
 - Biblioteke ✓
 - Brandweerdienste ✓
 - Abattoirs✓
 - Varsvoedselmarkte ✓
 - Straathandel ✓
 - Bevordering van plaaslike toerisme ✓
 - Bou-inspeksies ✓
 - Publieke vervoer ✓
 - Gebruik van grond ✓
 - Verkeerspolisie ✓
- (Enige 5)

Verstaan maklik SV p 202 V p 184

NOTA: Moenie rioolverwydering, vullisverwydering, klinieke, watervoorsiening, elektrisiteitsvoorsiening aanvaar nie omdat dit op die plakkaat aangedui is.

(5)

2.8 Evalueer die moontlike sukses en impak van die Vala Zonke-veldtog.

Positiewe evaluering:

- Verbruikers het direkte toegang tot SANRAL deur middel van die toep.✓
- Verbruikers sal veiliger op die paaie wees / minder ongelukke✓ omdat daar geen slaggate is nie. ✓
- Motors sal nie beskadig word as gevolg van die slaggate nie.✓
- Verbruikers sal minder herstelkoste op hul motors hê.✓
- Toerisme sal weer optel✓ en die regering sal daarby baat.✓
- Dit sal werk skep✓ en armoede verlig.✓
(Enige 7)
- **Gevolgtrekking:** As al die munisipaliteite hul deel doen in die onderhoud van die paaie,✓ sal dit 'n sukses wees.
- Die veldtog sal 'n sukses wees as SANRAL dit regkry om slaggate te herstel.
(Enige 1)

OF

Negatiewe evaluering:

- Die koste om 'n pad te bou is baie hoër✓ as die koste om slaggate te herstel.✓
- Daar sal geen werkskepping wees nie✓ en gesinne sal steeds swaarkry.✓
- Toerisme sal swaarkry✓ omdat plaaslike en oorsese toeriste nie op paaie wil ry wat potensieel gevaarlik is / geen inkomste vir die regering nie ✓
- Mense kan hul lewens verloor / ernstig beseer word✓ as gevolg van ongelukke wat deur slaggate veroorsaak word.✓
- Dit is hoogs onwaarskynlik dat die slaggate herstel sal word.✓
- Nuwe slaggate vorm elke keer as dit swaar reën✓ en dit mag dalk moeilik wees om by te hou met die herstel daarvan.
- Om slaggate te herstel is nie 'n langtermynoplossing vir paaie wat verkrummel nie✓ nuwe paaie moet dus gebou word.✓
(Enige 7)
- **Gevolgtrekking:** As munisipaliteite hierdie inisiatief ignoreer, sal die veldtog nie 'n sukses wees nie.✓
(1)

Evaluering moeilik SV p 201–205 V p 182/1884

NOTA: Moenie een-woord antwoorde aanvaar nie.

(8)

[40]

VRAAG 3: VOEDSEL EN VOEDING

3.1

3.1.1 Noem TWEE oorsake van vetsug.

- Ooreet / neem meer kilojoules in as wat die liggaam verbrand ✓
 - Te min oefening ✓
 - 'n Stadige metabolisme ✓
 - 'n Hormonale probleem ✓
 - 'n Genetiese invloed ✓
- (Enige 2)

Onthou maklik SV p 97 V p 83

(2)

3.1.2 Gee VYF riglyne vir 'n energie-beperkte dieet om 'n persoon wat aan vetsug ly, te help om gewig te verloor.

- Eet kleiner hoeveelhede voedsel ✓
 - Eet elke dag ten minste vyf porsies vrugte/groente✓ – dit bevat geen/min vet.
 - Verminder vetinname✓ Rooster/bak/stoom voedsel in plaas daarvan om dit te braai. ✓
 - Kies lae GI-/koolhidraat voedsel.✓
 - Eet meer veselryke voedsel✓ – dit vertraag die gevoel van honger.
 - Eet meer peulgroente✓ dit bevat min/geen vet.
 - Verminder die inname van suiker / versoete voedsel / versoete drankie.✓
 - Peusel aan gesonde voedsel / moenie gemorskos eet nie.✓
 - Eet meer hoender/vis omdat dit minder vet bevat.✓
 - Drink 6–8 glase water daaglik.✓
 - Bestudeer voedsletikette om die kilojoule-/vet-/suikerinhoud te kontroleer.✓
- (Enige 5)

Verstaan maklik SV p 98 V p 83

(5)

3.2 Noem DRIE risikofaktore vir hartsiektes wat nie beheer kan word nie.

- 'n Familiëgeskiedenis van hartsiektes / hoë bloedcholesterol✓
 - Ouderdom✓
 - Geslag✓
 - Etniese groep✓
- (Enige 3)

Onthou maklik SV p 83 V p 75

(3)

3.3

3.3.1 Noem TWEE oorsake van MIV/Vigs.

- Kontak met bloed✓ liggaamsvloeistowwe/semen✓ van 'n MIV-positiewe persoon / aanraking met die gebroke vel van 'n ander persoon.✓
 - As inspuittings- of tattoeëernaalde / ander toerusting gedeel word.✓
 - 'n Geïnfekteerde swanger vrou kan die siekte na haar baba oordra.✓
- (Enige 2)

Onthou maklik SV p 99 V p 84

(2)

3.3.2 Beveel SES riglyne aan om die immuunsisteem te verbeter van 'n persoon wat multi-besmetting het van MIV/Vigs en tuberkulose.

- Eet 'n verskeidenheid voedsel.✓
 - Eet voedsel wat vitamienes A, C en E / selenium / anti-oksidente nutriënte om selle teen beskadiging te beskerm.✓
 - Vrugte en groente is die beste bronne van vitamien/minerale/flavonoïede/fitosterole✓ wat die immuunsisteem help.
 - Voedsel ryk aan proteïene / vleis/vis/hoender/melk/eiers/peulgroente✓ versterk die immuunsisteem.
 - Eet voedsel ryk aan yster✓ en sink.✓
 - Proteïen verhoed spierverlies.✓
 - Eet ses kleiner maaltye per dag.✓
 - Eet energiegewende voedsel elke dag.✓
 - Drink 'n multi-vitamien en mineraal-aanvulling elke dag.✓
 - Drink skoon, veilige water.✓
 - Vermyn alkohol.✓
 - Verhoed kontaminasie tydens voedselvoorbereiding.✓
- (Enige 6)

Verstaan matig SV p 105 V p 89

(6)

3.4 Toon aan 'n pasient wat aan hoë bloeddruk / hipertensie ly hoe om hierdie toestand te bestuur.

- Hy/sy moet gereeld oefen.✓
 - Hy/sy moet sy/haar gewig dophou.✓
 - Volg 'n gesonde dieet – laag in versadigde vette en cholesterol.✓
 - Eet baie vars vrugte en groente.✓
 - Kies hoë-vesel volgraanvoedsel eerder as verfynde grane.✓
 - Gebruik laevet/afgeroomde suiwelprodukte.✓
 - Verminder die hoeveelheid sout in die dieet.✓
 - Verminder die tee- en koffie-inname✓
 - Genoeg kalsium/kalium/magnesium mag help om die bloeddruk te verminder.✓
- (Enige 6)

Toepassing matig SV p 86/87 V p 77

(6)

3.5 Gee grondige redes waarom 'n persoon wat aan gastroenteritis ly, gebottelde water moet drink en vleis en vis wat goed gaargemaak is, moet eet.

- Gastroenteritis is 'n virusinfeksie wat deur bakterieë/parasiete veroorsaak word.✓
 - Vleis en vis wat nie goed gaargemaak is nie, mag bakterieë en parasiete bevat.✓
 - As dit goed gaargemaak word, sal die bakterieë en parasiete vernietig word.✓
 - Die gebottelde water behoort vry van bakterieë/parasiete te wees.✓
 - As gevolg van vomering/braking en diarree verloor die pasiënt baie vloeistowwe en elektroliete ✓en dehidreer.✓
- (Enige 4)

Verstaan matig SV p 108 V p 91

3.6

3.6.1 Beskryf die toestand arteriosklerose.

- Arteriosklerose is die vernouing/verdikking/verharding✓ van die are as gevolg van die opbou van cholesterol en ander vetterige bestanddele.✓

OF

- Cholesterol vorm plaak✓ dit veroorsaak dat die are vernou/verdik en verhard✓ – dit staan bekend as arteriosklerose.
- (Enige 2)

Onthou maklik Vp 83 V p 74

(2)

3.6.2 Noem TWEE gevolge van arteriosklerose

- Beroerte ✓
- Gestremdheid – 'n gedeelte van die liggaam kan verlam wees ✓
- Gangrene ✓
- Hartaanval ✓
(Enige 2)

Onthou matig SV p 83 V p 74

(2)

3.6.3 Analiseer die bestanddele van 'n Griekse visbredie en gee grondige redes waarom hierdie gereg voordelig sal wees vir mense met hartsiektes.

- Die knoffel kan bloedcholesterol ✓ en hoë bloeddruk verlaag. ✓
- Knoffel help ook om die bloed maklik te laat vloei ✓ verhoed hartaanvalle en beroertes. ✓
- Salm is 'n olierige vis en dit bevat poli-onversadigde vet ✓ en omega 3 vetsure ✓ wat die hart en bloedvate beskerm. ✓
- Vinkel help ook om hoë bloeddruk te vermy. ✓
- Olyfolie is 'n mono-onversadigde vet. ✓
- Plantvoedsels/pietersielie/vinkel/tamaties/knoffel bevat nie cholesterol nie. ✓
- Vitamien C ✓ word verskaf deur tamaties en suurlemoen. Vitamien C is 'n antioksidant.
- Ander antioksidante ✓ en fitochemiese stowwe ✓ word verskaf deur die kruie. Antioksidante en fitochemiese stowwe verminder die opbou van cholesterol in die are.
- Kekerertjies is laag in vet ✓ en hoog in oplosbare vesel. ✓ Oplosbare vesel verminder LDL-/bloedcholesterolvlakke. ✓
(Enige 8)

Analiserings moeilik SV p 83–88 V p 74, 75, 77

NOTA: Moenie een-woord antwoorde aanvaar nie.

(8)

[40]

VRAAG 4: KLEDING

4.1 Verduidelik wat retrospektiewe mode is

- Retrospektiewe mode verwys na klere wat die style van 'n vorige era naboots.✓
- Dit is 'n getroue kopie van 'n ouer kledingstuk✓ en kan nuut/tweedehands✓ wees.✓
(Enige 2)

Onthou maklik SV p 53 V p 51

(2)

4.2 Verduidelik waarom eerste indrukke belangrik is.

- Eerste indrukke is blywende indrukke.✓
- Mense maak dadelik aannames oor 'n persoon wanneer hy/sy die ander persoon ontmoet.✓
- As 'n persoon netjies geklee / goed versorg is / nie krom sit nie / 'n glimlag op sy / haar gesig het sal die eerste indruk 'n goeie een wees.✓
- Die manier hoe 'n persoon aantrek simboliseer/reflekteer sy/haar waardes en gedrag.✓
(Enige 3)

Verstaan maklik SV p 57 V p 53

(3)

4.3 Verduidelik wat handelmerkrowery/handelsmerkplagiaat is.

- Die logo's/name van die nagemaakte produkte is dieselfde✓ as die van die oorspronklike produkte / welbekende handelsmerke.
- Die voorbedagte gebruik/nabootsing/ongeoorloofde gebruik✓ van 'n geregistreerde handelsmerk/die naam/verpakking/aanbieding.✓
- Die logo's/name van die nagemaakte produkte is soortgelyk aan die van die oorspronklike produkte / bekende handelsmerke.✓
- Dit word doelbewus gedoen sodat verbruikers mislei word om te dink dit is die eintlike handelsnaam.✓
(Enige 2)

Onthou maklik SV p 72 V p 64

(2)

4.4 Gee DRIE redes waarom bamboes beskou word as 'n volhoubare tekstiel

- Bamboes groei vinnig.✓
 - Dit benodig nie plaagdoders en onkruidodders om te floreer nie.✓
 - Kan maklik verplant word.✓
 - Dit is droogtebestand / het min water nodig.✓
 - Dit besoedel nie riviere/grond nie.✓
 - Verseker 'n goeie gewasopbrengs.✓
 - Die prosessering van bamboesvesels na kledingstof gebruik slegs 'n paar chemikalieë wat nie die omgewing beskadig nie.✓
- (Enige 3)

Toepassing maklik SV p 67 V p 6

(3)

4.5 Bespreek hoe tegnologiese faktore modeverandering beïnvloed.

Modeverandering word versnel✓ deur die onderstaande veranderinge:

- Die aanhoudende skepping van nuwe tekstiele en materiale met nuwe eienskappe✓ soos verbeterde elasticiteit of minimale versorgingsbehoefte✓ het 'n groot invloed op mode.
- Makliker kommunikasie laat ons toe om die jongste oorsese modes dadelik via TV / sosiale media te sien.✓
- Ontwikkelings in die vervaardigingsbedryf bv gerekenariseerde patroonontwerpmetodes✓ en verbeterde brei-/naaimasjiene✓ het die vervaardigingsproses vinniger gemaak wat geld en tyd bespaar.✓
- Verbeterde verspreidingsmetodes✓ bring nuwe mode kledingstukke binne enkele dae na ons winkels toe.✓
- Rekbare kledingstukke het styfpassende kledingstukke gemaklik gemaak en vrye beweging toegelaat.✓
- Biotegnologie en nanotegnologie het 'n reeks kledingstukke met spesiale eienskappe vir spesifieke doeleindes soos sportdrag geskep.✓
- Nuwe kledingstukke met nuwe eienskappe soos verbeterde rekbaarheid✓ of minimale versorgingsbehoefte.

(Enige 6)

Toepassing matig SV p 54 V p 51

(6)

4.6 Vergelyk onderstaande twee uitrustings. Kies die uitrusting wat geskik sal wees vir 'n gerespekteerde prokureursfirma wat 'n professionele beeld wil bou om openbare betrekkinge te bevorder. Gee VIER redes waarom jy die uitrusting gekies het.

- Kledingstuk A is geskik vir 'n werk by die prokureursfirma.✓
- Die donker kleur van die uitrusting skep 'n formele/professionele beeld.✓
- Die skoene is skoon / goed versorg / sonder skuurmerke.✓
- Die silwer kettinkie met hangertjie is in verhouding met die liggaamsgrootte.✓
- 'n Professionele/formele beeld word aan die publiek getoon.✓
- Juwele is tot die minimum beperk.✓
- Die klere/bykomstighede gee nie aanstoot nie.✓
- Die skoene het hoë hakke wat netjies en gemaklik en professioneel is.✓
- Die uitrusting pas die draer goed.✓

(Enige 4)

Skepping moeilik SV p 57 V p 53/54

(4)

[20]

VRAAG 5: BEHUISING

5.1 Noem VIER nadele om 'n huis te bou.

- Daar is die risiko van gebrekkige konstruksie en swak ontwerp.✓
- Om te bou kos meer as om 'n huis te koop.✓
- Wanneer die bouwerk vertraag/gestaak word, kan die eienaars baie ongerief/spanning verduur.✓
- Dit kan ingewikkeld wees om die projek te bestuur.✓
- Bouwerk kan baie tyd in beslag neem.✓
- Gehaltebeheer is uiters belangrik, maar kan ook baie probleme veroorsaak.✓
- Dit kan 'n duur uitgawe wees om 'n tuin nuut te begin.✓
- Daar mag onvoorsiene kostes wees.✓
- Nuwe woonbuurte is gewoonlik aan die buitewyke van die stad, ver van skole/winkels.✓
- Die huis wat jy wil bou, moet ooreenstem met die boukodes en regulasies van jou woonbuurt.✓
- Faktore soos werkverlies en rentekoersverhogings kan jou vermoë om leningterugbetalings te doen, beïnvloed.✓
- Jy moet eiendomsbelasting en diensgeld aan die plaaslike owerhede betaal.✓
- Dit kan moeiliker wees om te trek, veral as jy jou huis moet verkoop voordat jy kan koop of elders heen trek.✓

(Enige 4)

Onthou maklik SV p 138 V p 121

(4)

5.2 Noem DRIE dokumente wat aan die bank verskaf moet word wanneer 'n verbruiker aansoek doen vir 'n huislening

- 'n Gesertifiseerde afskrif van die voornemende koper se Suid Afrikaanse ID-dokument/paspoort ✓
- Bewys van inkomste/salarisstrookies/bankstate ✓
- 'n Afskrif van die koopaanbod ✓
- Bewys van huidige woonadres / munisipale rekening / geldige TV lisensie / Telkom-rekening ✓
- Inkomstebelastingverwysingsnommer ✓
- Voltooid en getekende aansoekvorms ✓

(Enige 3)

Onthou maklik SV p 147 V p 129

(3)

5.3 Verduidelik waarom deeltitelbehuising gesog is in Suid-Afrika.

- Misdaad✓ is 'n probleem in Suid-Afrika.
- Deeltitelhuise is dikwels op plotte/persele wat deur 'n veiligheidsbeampte gekontroleer word.✓
- Die huiseienaar is nie alleen verantwoordelik vir die veiligheid en sekuriteit van die eiendom nie✓ omdat die plot/perseel gesamentlik besit word / sekuriteit deur 'n groep eienaars gedeel word.✓
- Dit is veiliger / verskaf meer sekuriteit as 'n huis op 'n aparte plot/perseel.✓ (Enige 3)

Toepassing matig SV p 141 V p 123

5.4 Vergelyk dubbelbaliewasmasjiene met volle outomatiese wasmasjiene deur die onderstaande tabel in die ANTWOORDBOEK oor te teken en te voltooi.

	Dubbelbalie-wasmasjien	Volle outomatiese wasmasjien
Koste	Dubbelbaliemasjiene is gewoonlik goedkoper.✓	Outomatiese masjiene is duurder.✓
Menslike energie benodig	Vereis baie menslike energie om wasgoed van een balie na die ander te skuif.✓	Die masjien doen al die werk vir jou / masjien was, spoel en spin die klere droog.✓
Vereiste ruimte	Dubbelbalies neem baie ruimte in beslag en kan nie onder 'n rak geplaas word nie.✓	Baie outomatiese wasmasjiene is relatief klein en kan maklik onder 'n rak geplaas word.✓

Verstaan matig SV p 157 V p 143

(6)

5.5 Beskryf die verbruiker se verantwoordelikhede om algemene kwessies te verhoed wanneer toestelle aanlyn gekoop word.

- Verbruikers moet hul ooreenkomste eerbiedig deur stiptelik te betaal✓ – verbruikers moet seker maak dat hul aanlyn bankopsies veilig en maklik gebruik kan word.✓
- Verbruikers moet op hul hoede wees✓ – moet ingelig wees oor moontlike ekstra kostes / vertraagde aflewering / moet inligting oor die produk aanvra voor aankope.
- Verbruikers moet kla wanneer nodig✓ – om te kla oor produkkwaliteit / deur redelike resensies van die produkte te skryf sal vervaardigers /verskaffers / aanlyn winkels / ander verbruikers bewus maak van enige moontlike probleme met die produk.✓
- Die verbruiker moet ingelig wees om✓ – produkinligting te versoek / die waarborg te lees / alle relevante dokumente te hou / die teruggeebeleid te verstaan.✓
- Gee die toestel terug✓ as die kwaliteit nie aan die standaard voldoen nie / as die produk nie doen wat van dit verwag word nie.✓
(Enige 4)

Analisering moeilik SV p 165 V p 148/150 Teks

(4)

[20]

VRAAG 6: ENTREPRENEURSKAP

6.1 Definieer *gehaltebeheer*.

- Gehaltebeheer is die proses waarvolgens produkte ondersoek✓ word om seker te maak dat dit aan die vereiste standaard voldoen.

OF

- Gehaltebeheer is die prosedure✓ waardeur seker gemaak word dat die gehalte van die produk gehandhaaf word.✓
(Enige 2)

Onthou maklik SV p 22 V p 16

(2)

6.2 Noem VYF vereistes vir goeie verpakking.

- Dit moet 'n geskikte vorm hê / die produk beskerm tydens die vervoer daarvan.✓
- Dit moet die verbruikers se aandag trek / aantreklik genoeg wees om klante te oortuig om die produk te koop.✓
- Dit moet sterk genoeg wees vir vervoer / goed ontwerp / maklik wees om te hanteer.✓
- Dit behoort uit te staan tussen soortgelyke produkte op die winkelrak.✓
- Dit moet lugdig sluit indien goedere maklik vog absorbeer.✓
- Dit moet van 'n geskikte materiaal gemaak wees.✓
- Dit moet die produk skoon/vars/veilig hou.✓
- Dit moet die produk teen stof/UV-strale/vog/uitdroging/kontaminasie beskerm.✓
- Dit moet gerieflik wees om te versprei / hanteer / op te stapel en te vertoon.✓
- Dit moet al die noodsaaklike inligting bevat.✓

(Enige 5)

Onthou maklik SV p 29 V p 22

(5)

6.3 Gee DRIE redes waarom korrekte bergingsmetodes vir voedselprodukte belangrik is.

- Verkeerde bergingsmetodes affekteer die gehalte van die bestanddele/ produkte.✓
- Droë bestanddele moet in droë/koel/donker plekke geberg word om muf te voorkom.✓
- Berg voedsel in lugdigte houers om te verhoed dat insekte die voedsel bederf / berg voedsel in metaal-/glas-/plastiekhouders.✓
- Om bederf te verhoed moet bederfbare voedsel in 'n koel plek geberg word / yskas / vrieskas.✓
- Temperatuurbeheer van produkte is noodsaaklik / verminder die tyd wat voedsel in die gevaarsone is om bakteriese groei te verhoed.✓
- Alle tipe voedsel sal negatief geaffekteer word as dit in 'n klam plek gestoor word.✓
- Higiëne is baie belangrik om kontaminasie te verhoed.✓

(Enige 3)

Toepassing matig SV p 24/25 V p 22

(3)

6.4 Definieer *volhoubare produksie*.

- Die gebruik van goedere en dienste wat die lewenskwaliteit verbeter en in die behoeftes van die verbruikers voorsien.✓
- Die verminderde gebruik van natuurlike hulpbronne, giftige stowwe en chemiese stowwe.✓
- Verminderde afval✓ en besoedeling.✓
(Enige 2)

Onthou matig SV p 26 V p 26

(2)

6.5 Bespreek die onderstaande faktore wat die entrepreneur se besluit waar om sy/haar produk/te te produseer, beïnvloed.

(a) Beskikbaarheid van werkers

- Die entrepreneur moet oorweeg waar die werkers woon,✓ hoeveel hul vervoer kos✓ en hoe lank✓ dit hulle sal neem om by die werk te kom.
(Enige 1)

Toepassing matig SV p 18 V p 36/37

(1)

(b) Koste

- Die entrepreneur moet die koste om 'n perseel te huur✓ en water en elektrisiteit✓ in ag neem.
(Enige 1)

Verstaan matig SV p 18 V p 11

(1)

6.6 Verduidelik die belangrikheid van voorraadbeheer deur ooraankope/ "overstocking" te bespreek.

- Oorinkoop verwys na te veel voorraad wat oorbly.✓
- Dit vereis ekstra bergplek.✓
- Voorraad kan beskadig / verouder / gesteel word.✓
- Voorraad kan verby die verkoop teen / beste-voor-datum / kan nie langer gebruik / sal vermors word.✓
- Oorinkoop beperk geld wat in voorraad belê is / kontant wat rente kon verdien✓ of vir ander doeleindes gebruik word.✓
(Enige 3)

Verstaan matig SV p 23 V p 19

(3)

6.7 Motiveer waarom 'n entrepreneur 'n volhoubaarheidstudie moet doen voordat hy/sy met sy/haar onderneming begin.

- Die entrepreneur moet vasstel of sy/haar onderneming in staat sal wees om die maandelikse uitgawes te betaal✓ en steeds 'n wins maak.✓
 - Om die moontlike verkope te bepaal.✓
 - Om te bereken hoeveel aanvangskoste benodig sal word,✓ waar die kapitaal bekom kan word✓
 - Dit word ook gebruik om die kosprys✓ van die produk te bereken en ook die verkoopprijs.✓
 - Hy/sy moet moontlike bedreigings✓ betyds kan identifiseer.
 - Dit sal die entrepreneur help om objektief te besluit of hy/sy met die idee moet voortgaan.✓
 - Om 'n bestendige produksievlak te handhaaf✓
 - Sodat finansiële terugslae verhoed kan word✓
- (Enige 5)

Toepassing matig SV p 35 V p 35

(5)

6.8 Bereken die verkoopprijs van 'n sjokoladekoek. Die produksiekoste van die koek is R35,00. Dit neem die entrepreneur 3 ure om die koek te bak en te versier. Hy/sy vra R25,00 per uur. Voeg 'n winsopslag van 75% by.

Metode 1:	Metode 2:
Winsopslag en koste	R35.00 + 75% = R61,25✓
$75 \times R35,00 \div 100 = R26,25$ ✓	$3 \times R25,00 = R75,00$ ✓
$R35,00 + R26,25 = R61,25$ ✓	$R61,25 + R75,00 = R136,25$ ✓
$3 \times R25,00 = R75,00$ ✓	
$R61,25 + R75,00 = R136,25$ ✓	

Toepassing matig SV p 38 V p 37

(4)

6.9 Beskryf DRIE maniere hoe die entrepreneur 'n mededingende voordeel kan verseker.

- Verskaf uitstekende diens✓ – verbruikers sal aanhou terugkom na die onderneming as die diens wat hulle ontvang het spesiaal was.✓
 - Verskaf beter kwaliteit✓ – gebruik goeie gehalte grondstowwe / volg produksiespesifikasies / verseker die beste gehalte produkte✓ sal verbruikers aanmoedig om aan te hou om die produk te koop.
 - Waarde vir geld✓ – maak seker dat die produkte se pryse kompetend is / dat die verbruiker kry waarvoor hy/sy betaal / produk se grootte ooreenstem met die prys✓ dan sal verbruikers aanhou koop.
 - Geskikte ligging✓ – maak die produk beskikbaar / maklik toeganklik vir die verbruiker✓ sal verseker dat hulle sal aanhou om die produk te koop.
- (Enige 3x2)

Toepassing matig SV p 11 V p 8

(6)

6.10 Stel voor hoe die entrepreneur van 'n kleinskaalse onderneming die Suid-Afrikaanse ekonomie positief kan beïnvloed.

- Gebruik plaaslik geproduseerde grondstowwe✓ – deur plaaslik geproduseerde grondstowwe te koop sal die onderneming waarde kan toevoeg tot die ekonomiese groei omdat geld direk in die Suid-Afrikaanse ekonomie teruggeplaas word.✓
- Suksesvolle kleinskaalse ondernemings se produkte bevorder die vertroue in SA-produkte✓ – in plaas van om ander lande se produkte te koop, sal verbruikers aanhou soek na SA-produkte omdat hulle die gehalte vertrou.✓
- Kleinskaalse ondernemings neem personeel in diens✓ – kleinskaalse ondernemings verskaf werk aan ongeskoolde, halfgeskoolde en geskoolde werkers en verlig werkloosheid en die aanvraag op die maatskaplike toelaestelsel.✓
- Kleinskaalse entrepreneurs verskaf produkte/dienste in hul onmiddellike omgewing / lewer af✓ – dus minder vervoerkostes.✓
- Kleinskaalse entrepreneurs is deeglik bewus van die behoeftes van hul teikenmarkte✓ – dit verminder die hoeveelheid afval / beperk afval.✓
- Produksiekostes kan beperk word as daar van die huis gewerk word✓ – dit maak hul produkte meer koste-effektief en hierdie besparings maak die produkte meer koste-effektief vir verbruikers wat sukkel om 'n bestaan te maak.✓

(Enige 4x2)

Skepping moeilik SVC p 17, 18, 19, 25, 27, 33 F p 21, 25, 28, 34, 36

(8)

[40]

TOTAAL AFDELING B: [160]

GROOTTOTAAL: [200]